
4

Uitwerking pensioenakkoord

Aan de orde is het **tweeminutendebat Uitwerking pensioenakkoord (32043, nr. 562)**.

De voorzitter:

Dan gaan we door naar het volgende tweeminutendebat, want alle sprekers daarvoor zijn inmiddels aanwezig. We beginnen daarmee ietsje eerder dan op de agenda staat, maar dat komt wel goed uit, want mevrouw Den Haan heeft hierna nog andere verplichtingen. Zij mag als eerste spreker in dit debat haar voordracht houden. Hartelijk welkom.

Mevrouw Den Haan (Fractie Den Haan):

Heel fijn, voorzitter, dank u wel. Dank ook aan de minister voor de beantwoording van alle vragen; het waren er een heleboel. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat er al jarenlang een discussie heerst over wat een zwaar beroep is;

overwegende dat er nu een oplossing in het pensioenakkoord is bereikt om dat aan werkgevers- en werknemersorganisaties te laten en het dus aan hen is om te bepalen of een werknemer in een bepaald beroep voor de AOW-leeftijd kan en mag uittreden;

overwegende dat er hiervoor 1 miljard euro subsidie beschikbaar is gesteld;

constaterende dat veelal alleen fysiek zware beroepen als zwaar worden gekenmerkt en niet de psychisch zware beroepen;

constaterende dat het helaas nog steeds zo is dat oudere werknemers moeilijker weer een baan vinden vanwege hun leeftijd, ook na omscholing;

constaterende dat er ingezet moet worden op duurzame inzetbaarheid en een leven lang ontwikkelen om aan de voorkant te voorkomen dat het nodig is voor werknemers om eerder uit te stromen;

constaterende dat niet alleen inzetbaarheid van oudere werknemers voldoende is maar er ook nog steeds vooroordelen bij werkgevers bestaan;

verzoekt de regering om met een plan te komen om ervoor te zorgen dat het nog steeds geldende vooroordeel bij werkgevers ten aanzien van oudere werknemers weggenomen wordt, opdat niet alleen de inzetbaarheid wordt bevorderd maar ook de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, om zo te voorkomen dat het nodig is dat oudere werknemers eerder met AOW gaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Den Haan en Gijs van Dijk.

Zij krijgt nr. 563 (32043).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat inmiddels ruim twee jaar geleden een pensioenakkoord is gesloten;

overwegende dat de uitwerking daarvan fors vertraging heeft opgelopen en tot op de dag van vandaag nog geen helderheid bestaat over belangrijke zaken als een snel perspectief op indexatie, een eerlijke overstap naar het mogelijke nieuwe pensioenstelsel (waarbij in het huidige systeem gegroeide onevenwichtigheden als bijvoorbeeld vermogensoverdrachten van oud naar jong afdoende worden geadresseerd) en meer zeggenschap van gepensioneerden in de aanloop naar die overstap alsook daarna;

constaterende dat mede daardoor de onvrede onder gepensioneerden (maar ook onder werkenden) toeneemt en het draagvlak voor het pensioenakkoord navenant afneemt;

verzoekt de regering, nu het hier met name voor senioren belangrijke onderwerpen betreft, om seniorenorganisaties nauwer bij het overleg over die uitwerking te betrekken, alsook op zo kort mogelijke termijn met een heldere uitwerking van genoemde punten op de hierboven bedoelde wijze (leidend tot perspectief op indexatie per 2022, een eerlijke overstap en meer zeggenschap) te komen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Den Haan.

Zij krijgt nr. 564 (32043).

Mevrouw Den Haan (Fractie Den Haan):

Dank u wel.

De voorzitter:

U ook bedankt. Dan is het misschien goed om nog even aan te geven dat we nu bezig zijn met het tweeminutendebat over de uitwerking pensioenakkoord en dat we iets eerder zijn gestart. Dan geef ik het woord aan de heer Gijs van Dijk namens de PvdA-fractie.

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Dank u wel, voorzitter, en ook dank voor alle antwoorden op onze vragen. Ik spreek hier mede namens mevrouw Matoug van GroenLinks. Ik heb twee moties.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat er in het pensioenakkoord 1 miljard euro beschikbaar is gesteld om eerder te stoppen met werken;

overwegende dat mensen die jarenlang een zwaar beroep hebben gedaan en een laag inkomen of een klein pensioen hebben het zich financieel niet kunnen veroorloven om eerder te stoppen met werken;

overwegende dat de aangenomen motie-Asscher/Klaver (32043, nr. 458) oproept dat individuele werknemers ook een beroep moeten kunnen doen op de "eerder stoppen met werken"-gelden;

verzoekt de regering de "eerder stoppen met werken"-regeling toegankelijker te maken door de financiële knelpunten van werknemers, met een laag inkomen of klein pensioen, te onderzoeken en daarbij met voorstellen te komen om ook deze mensen de mogelijkheid te geven om eerder te stoppen met werken, en de Kamer hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Gijs van Dijk en Maatoug.

Zij krijgt nr. 565 (32043).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat veel flexwerkers weinig tot geen pensioen opbouwen;

constaterende dat in het pensioenakkoord, en bevestigd door de Stichting van de Arbeid, staat dat de wachttijd voor uitzendkrachten in lijn wordt gebracht met hetgeen wettelijk is bepaald voor de andere sectoren;

constaterende dat de wetswijziging Aanpassing wachttijd uitzendkrachten door de minister is verknoopt aan het nieuwe pensioencontract en dat dit daardoor vertraging oploopt;

verzoekt de regering het wetsvoorstel Aanpassing wachttijd uitzendbranche naar de Kamer te sturen zodat er zo snel mogelijk maar uiterlijk 1 januari 2023 geen wettelijke uitzondering voor uitzendkrachten meer is,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Gijs van Dijk, Maatoug en Van Kent.

Zij krijgt nr. 566 (32043).

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Dan heb ik nog twee zorgen, misschien wel in lijn met mevrouw Den Haan. We zien dat de zorgen over de achterblijvende indexatie voor met name de huidige gepensioneerden echt heel groot zijn. Dat geldt niet alleen voor het komende jaar, maar ook voor de jaren die zij inmiddels achterlopen. Gedeeltelijk kun je dat natuurlijk in koopkracht opvangen, maar we willen dat nieuwe pensioencontract mede omdat dat voor jongeren een beter contract is en omdat het voor ouderen — en trouwens voor alle deelnemers — ook het perspectief op indexatie dichterbij brengt. Daarom heb ik een oproep aan de minister en ook een oproep aan ons, om hier echt zo snel mogelijk werk van te maken, want het is van belang dat we daartoe gaan komen, om die onvrede weg te kunnen nemen.

Dank u wel.

De voorzitter:

U ook bedankt. Dan gaan we door naar de volgende spreker. Dat is de heer Van Kent van de SP-fractie.

De heer Van Kent (SP):

Voorzitter. Steeds meer gepensioneerden en werknemers willen invloed op de manier waarop hun pensioengeld wordt belegd en beheerd. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat gepensioneerden en werkenden in actie komen voor meer zeggenschap over de wijze waarop pensioenfondsen en pensioenuitvoerders hun geld beheren;

verzoekt de regering te (laten) onderzoeken op welke manieren verregaande vormen van zeggenschap aan gepensioneerden en werkenden gegeven kunnen worden, en deze opties aan de Kamer te doen toekomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Kent.

Zij krijgt nr. 567 (32043).

De heer Van Kent (SP):

Dan de discussie over het indexeren van de pensioenen. Al meer dan twaalf jaar worden de meeste pensioenen niet geïndexeerd. Er is een pensioenakkoord gesloten en ondertussen blijft indexatie uit. Daarom de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat bijna alle pensioenuitkeringen al meer dan tien jaar niet zijn gestegen terwijl prijzen en huren wel sterk zijn toegenomen;

overwegende dat veel gepensioneerden na een leven hard werken nu moeite hebben om rond te komen en zich vergeten en niet gewaardeerd voelen;

verzoekt de regering de onderhandelingen rondom het pensioenakkoord te heropenen om indexatie voor iedere generatie mogelijk te maken op korte termijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Van Kent.

Zij krijgt nr. 568 (32043).

De voorzitter:

Dank u wel. Dan komen we bij de laatste spreker in dit debat. Dat is mevrouw Palland van het CDA.

□

Mevrouw Palland (CDA):

Voorzitter, dank u wel. Ik wil beginnen met de minister te bedanken voor zijn uitvoerige beantwoording van onze vraag naar aanleiding van zijn brief over de voortgang van de uitwerking van het pensioenakkoord.

Maar ik heb enkele vervolgvragen ter verduidelijking van de antwoorden van de minister in het verslag van ons schriftelijk overleg. We hebben nu een uitgebreide consultatieronde gehad en ook zal het conceptwetsvoorstel nog worden getoetst door het Adviescollege toetsing regeldruk en door de Belastingdienst op uitvoeringskwesties. De uitvoerbaarheidstoets, maar ook de zichtbaarheid van wat er met input uit de consultatieronde wordt gedaan, is belangrijk voor mijn fractie. De minister geeft aan dat in een aparte paragraaf in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel die input wordt verwerkt. Maar ik verzoek de minister om eerder melding te maken van de toetsingsresultaten op uitvoerbaarheid en de aanpassingen die gedaan worden naar aanleiding van de consultatieronde. Wellicht zou dat kunnen in bijvoorbeeld een technische briefing om te voorkomen dat we straks alles in één keer op een later moment te verhapstukken krijgen.

Dan het gezamenlijk implementatieplatform, dat moet bijdragen aan de transitie en de transitiehandleiding die daarbij wordt opgesteld door de Stichting van de Arbeid. Wanneer start de bouw van dit platform en het schrijven van de handleiding? Als dat pas start na de behandeling van de wet is het de vraag of die op tijd klaar is voor 1 januari 2023. Kan de minister dit traject kort toelichten? Het transitie-ftk is gericht op het bereiken van een goede uitgangspositie voor het overstappen naar het nieuwe stelsel en daarvoor kan het nodig zijn dat de financiële positie van een pensioenfonds moet verbeteren. Dat ondersteunt mijn fractie, maar toch wil ik tijdig inzicht krijgen in de kosten die dat verbeteren van die financiële positie meebrengt.

Zou dat niet ook een vrijbrief kunnen zijn voor fondsen om te gaan korten? Graag een reactie van de minister.

Tot slot. De minister stelt dat er onderzoek is gedaan naar het nabestaandenpensioen. Naar aanleiding van dat onderzoek wordt er gekeken hoe om te gaan met verschillende situaties waarop het nabestaandenpensioen van toepassing kan zijn. Kan de minister aangeven wanneer dit onderzoek is afgerond? Kan hij dit onderzoek delen met de Kamer? Maakt een inventarisatie van de meest voorkomende situaties deel uit van dit onderzoek?

Tot zover.

De voorzitter:

Hartelijk dank. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de Kamer. We schorsen een paar minuten en dan gaan we verder.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de minister.

□

Minister Koolmees:

Dank, mevrouw de voorzitter, en dank voor de gestelde vragen en de ingediende moties. Ik weet dat mevrouw Den Haan weg moest en daarom vraag ik aan de heer Van Dijk als medeondertekenaar van de motie op stuk nr. 563 om deze aan te houden. Dan ga ik even uitzoeken wat de laatste stand van zaken is rond het Actieplan 50PlusWerkt. De mensen van de ondersteuning die hier vandaag aanwezig zijn weten het niet en op korte termijn lukt het niet, dus als u de motie wilt aanhouden, kan ik ervoor zorgen dat u op de hoogte wordt gebracht van de laatste stand van zaken. We hebben het geëvalueerd en er zijn goede en slechte maatregelen uit naar voren gekomen. We zijn aan het bekijken wat nu verstandig is hierin. Dus een vriendelijk verzoek om de motie even aan te houden.

De voorzitter:

Ik zie collega Van Dijk knikken.

De voorzitter:

Op verzoek van mevrouw Den Haan stel ik voor haar motie (32043, nr. 563) aan te houden.

Daartoe wordt besloten.

Minister Koolmees:

De motie op stuk nr. 564 van mevrouw Den Haan verzoekt twee dingen. Een. Het betrekken van de seniorenorganisaties. Dat doen we al heel intensief, samen met de jongerenorganisaties overigens. Ik heb zelf eens in de twee of drie maanden overleg met de gepensioneerdorganisaties en de vakbondsjongerenorganisaties over het uitwerken van het pensioenakkoord, dus dat is goed geregeld. Het tweede punt gaat over het sneller mogelijk maken van indexatie. Dat zit in het wetsvoorstel: het is het doel van het wetsvoorstel zelf. Dat is staand beleid. Beide doe ik al en dus kan ik

zeggen "oordeel Kamer". Laat ik dat gewoon doen, in het kader van de goede verhoudingen met uw Kamer.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 564 krijgt oordeel Kamer.

Minister Koolmees:

"Slijmbal", hoor ik de heer Van Dijk zeggen ...

Dan de motie-Gijs van Dijk/Maatoug op stuk nr. 565. In de overwegingen staat een punt waarover ik het nog niet helemaal eens ben met de heer Van Dijk en mevrouw Maatoug, namelijk het zich niet kunnen veroorloven om eerder te stoppen met werken. Ik weet dat er vorige week een uitzending is geweest van Nieuwsuur die daarover ging. Ik heb die ook gezien. Wat wij nu aan het doen zijn, is in de eerste plaats monitoren in welke cao's welke afspraken worden gemaakt over de FPU-regelingen, over eerder uittreden. We hebben net voor die sectoren de subsidieregeling van 1 miljard euro beschikbaar gesteld, de MDIEU-regeling, om financiële compensatie mogelijk te maken, maar ook om in te zetten op duurzame inzetbaarheid. In het eerste kwartaal van 2022 halen wij de eerste monitorresultaten naar boven. Een onafhankelijk bureau doet dat voor ons. Ik stel voor dat de heer Van Dijk deze motie aanhoudt en dat we die monitorresultaten bekijken. Dan kunnen we zien of dit inderdaad het geval is. Anders moet ik de motie nu ontraden, want dan gaat het dwars heenlopen door de hele systematiek van cao-afspraken, subsidiebedragen en de eerste resultaten daarvan.

De voorzitter:

De heer Van Dijk, PvdA.

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Daar ga ik echt niet zo in mee. Volgens mij is het van belang dat we op tijd zien dat het misschien financieel niet mogelijk is voor mensen met een laag inkomen of een klein pensioen. Dat is meer mijn angst. We zouden het ook zo kunnen doen dat u de motie wel oordeel Kamer geeft. De monitoring vindt plaats, maar ik ben bang dat we dan daarna pas gaan constateren dat mogelijk sommige mensen in de knel komen, dat we dan in de Kamer weer een uitspraak moeten doen en dat het kabinet dan weer aan de gang gaat. Ik denk dat het juist voor deze groep, die in de periode zit dat ze wil uittreden, van belang is om op tijd aanpassingen te doen.

Minister Koolmees:

Op zich ben ik het daar wel mee eens, maar dan moeten we wel met elkaar constateren dat er problemen zijn. De casuïstiek is ingewikkeld. Vorige week zag ik een voorbeeld. Er werd mij verteld dat in de cao-afpraak heel veel sprake is van deeltijdwerk. Ook de RVU-uitkering is gebaseerd op de deeltijdfractie. Ik begrijp best dat het heel ingewikkeld is om volledig te kunnen uittreden als je 40% werkt en dus ook 40% AOW krijgt. De vraag is wel of dat een probleem is van deze regeling of dat het in de kern eigenlijk een cao-afpraak is. Voor je het weet, ben je dit soort problematiek aan het oplossen, terwijl de problematiek in de kern natuurlijk op de cao-tafel ligt.

Ik begrijp het punt van de heer Van Dijk. Het is mijn intentie om dit te laten werken. Daar mag geen misverstand over bestaan, omdat het een belangrijk onderdeel is van het pensioenakkoord. Ik vind het echter ingewikkeld om nu alvast iets op te lossen waarvan ik niet eens weet wat het probleem is. Dat moet de heer Van Dijk ook begrijpen.

Ik ben het met de heer Van Dijk eens dat het zo snel mogelijk moet. Als we indicaties hebben dat het echt zo is, dan moeten we natuurlijk kunnen acteren. Dat ben ik met de heer Van Dijk eens. Maar ik vind het ingewikkeld om dit op korte termijn te doen.

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Ik houd de motie nog niet aan, maar ik kijk of ik de motie wellicht ga aanpassen.

Minister Koolmees:

Ja. U weet dat ik altijd constructief meedenk in deze discussie, omdat ik ook wil dat het slaagt.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 565 krijgt daarmee oordeel ontraden.

Minister Koolmees:

Dan moet ik helaas weer wat zurig doen. De motie op stuk nr. 566 van de heer Gijs van Dijk, mevrouw Maatoug en de heer Van Kent gaat over de aanpassing van de wachttijd uitzendbranche. Dat zit in het grotere wetsvoorstel over de toekomst van de pensioenen. Het is namelijk een onderdeel van het hele pensioenakkoord. Daarmee is het een onderdeel van de totale brede wetgeving. Als dat onderdeel er nu uit wordt gehaald en de hele cyclus van toetsen, adviezen en dat soort zaken opnieuw wordt gedaan, dan gaat het niet sneller dan met het huidige wetsvoorstel. Ik ben het met de heer Van Dijk eens dat het wel voor 1 januari 2023 in werking moet zijn getreden. Dat heeft ook te maken met de indexatie en met het bredere pensioenstelsel. Dus het er apart uit halen, gaat niet sneller zijn en zal ook het probleem niet oplossen. De sociale partners hebben een cao-afpraak gemaakt om dit sneller te implementeren. Ik wil wel nog een keer het gesprek aangaan met de sociale partners over een snellere uitwerking in de cao. Dat wil ik dus graag doen, maar ik ontraad om het apart te behandelen.

De heer Gijs van Dijk (PvdA):

Dit is een van de belangrijke onderdelen van het pensioenakkoord. Het klopt niet dat alles aan het pensioencontract vastzit, want de regeling om eerder te stoppen met werk is al in werking. De AOW-vertraging en de aanpassing in het stijgingspercentage zijn al aangenomen. Eerder moesten wij wachten op sociale partners. Daar is nooit echt iets uit gekomen. Het duurde in ieder geval heel lang, terwijl we dit echt als belangrijk punt zagen. Die flexkrachten moeten we zo snel mogelijk beter in positie brengen. Ik wil de motie dus graag gewoon in stemming brengen.

Minister Koolmees:

Ik heb nog een toelichting om misverstanden te voorkomen. Het klopt wat de heer Gijs van Dijk zegt. We hebben aparte onderdelen in de wetgeving gedaan. Het punt is dat het een aanpassing van de Pensioenwet is. Die zit in het grotere wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen. Mijn argument is niet dat ik het ermee oneens ben, maar mijn argument is dat het door het er nu uit te halen niet sneller kan dan met wat wij nu doen met het grotere wetsvoorstel. Als je het er dus uit haalt, dan is het niet eerder voor elkaar, gegeven de wetgevingstoets, de uitvoeringstoetsen en de advisering door de Raad van State. Sterker nog, dan komt er een apart traject bij, terwijl we het al heel druk hebben met de grote wet die we moeten doen. Het is dus geen inhoudelijk argument, maar een technisch argument.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 566 krijgt als oordeel ontraden.

Minister Koolmees:

Dan de motie op stuk nr. 567 van de heer Van Kent. Ik wil weer een vraag stellen aan de heer Van Kent. Gaat zijn verzoek met name in op het beleggingsbeleid van de pensioenfondsen, bijvoorbeeld de duurzaamheid en dat soort punten, en niet op de bredere zeggenschap? De bredere zeggenschap en ook de versterkte zeggenschap voor de transitie zitten natuurlijk wel in het wetsvoorstel Toekomst pensioenen, maar ik denk dat het verzoek over iets anders gaat. Ja. Een aantal jaar geleden hebben we een initiatiefwet gehad. Er zijn ook bewegingen geweest om die zeggenschap te versterken. Ik zie dat we heel veel werk hebben liggen in verband met de toekomst van het pensioenstelsel. We zien dus ook even geen capaciteit om dit apart op te pakken. Daarom wil ik deze motie op dit moment ontraden.

Er gebeurt overigens wel heel veel op dit terrein. Heel vele pensioenfondsen, bijvoorbeeld de 100 grootste, hebben zich gecommitteerd aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. In overleg met hun deelnemers zijn zij heel erg druk bezig om duurzamer te beleggen. Dat zie je elke week in de krant. Maar ik wil toch ontraden om een apart onderzoek te doen.

De heer Van Kent (SP):

In de motietekst staat "te laten onderzoeken". Dat "laten" staat tussen haakjes. Dus als de minister zegt dat hij daar ambtelijk geen capaciteit voor heeft, dan kan dat onderzoek wellicht elders belegd worden.

Minister Koolmees:

Dat betekent toch weer dat wij het moeten gaan begeleiden en dat mensen het moeten gaan volgen. En als dat leidt tot aanpassingen, dan moeten we toch weer nieuwe wetgeving gaan maken. Daar is de komende twee jaar gewoon geen capaciteit voor. Alle capaciteit die we hebben, hebben we nodig voor het grote wetsvoorstel toekomst pensioenen en voor de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. En ik zie de urgentie ook niet, gegeven het feit dat zeker alle grote pensioenfondsen hier heel bewust mee bezig zijn en ook het convenant maatschappelijk verantwoord ondernemen hebben getekend.

De heer Van Kent (SP):

Ik vind dit toch wel bijzonder. Als er in de Kamer een wens is, dan is de reactie van de minister niet "nee, dat vind ik onwenselijk" of "nee, dat vind ik geen goed idee", maar dan zegt hij "nee, daar hebben we geen capaciteit voor". Dit zou een vraag vanuit de Kamer zijn om een onderzoek en dat zou ook extern gedaan kunnen worden. Ik vind het argument en de manier waarop de minister deze motie ontraadt, eigenlijk niet passend.

Minister Koolmees:

De Kamer verzoekt mij iets. Ik zeg: ik zie de urgentie niet, want we hebben dit net gedaan. Ten tweede zeg ik dat er allerlei andere trajecten zijn die ook capaciteit vragen. Als de Kamer de motie aanneemt, dan gaan we dit natuurlijk doen; zo werkt dat in een parlementaire democratie. Maar dat laat onverlet dat ik een oordeel "ontraden" kan geven.

De voorzitter:

Daarmee krijgt de motie op stuk nr. 567 het oordeel ontraden.

Minister Koolmees:

De motie op stuk nr. 568, ook van de heer Van Kent. De regering moet de onderhandelingen over het pensioenakkoord heropenen. Nou, dat was ik niet van plan; we hebben hele lange onderhandelingen gehad, van wel tien jaar, om tot dat akkoord te komen. Maar het doel van de nieuwe wet is natuurlijk wel degelijk om sneller indexatie voor iedere generatie mogelijk te maken. Daarom roep ik ook uw Kamer op om zo snel mogelijk met de behandeling van het wetsvoorstel te beginnen op het moment dat het in uw Kamer ligt, om het ook effectief te laten zijn. Dus ik moet deze motie ontraden, maar over de intentie van een snelle indicatie ben ik het helemaal met de heer Van Kent eens.

De voorzitter:

De motie op stuk nr. 568 heeft het oordeel ontraden.

Minister Koolmees:

Dan waren er nog vier vragen van mevrouw Palland. Even kijken. De volgorde was: eerst de uitvoeringstoetsen. Ik heb volgens mij vorige week schriftelijk naar uw Kamer gestuurd wat wij op dit moment doen. Wij doen op dit moment een hele set aan toetsen. Dus AFM, DNB, College voor de Rechten van de Mens, het ATR — dat is dus de toetsing regeldruk — de Autoriteit Persoonsgegevens en ik vergeet er nu vast een paar. En de Belastingdienst. Dat zijn de belangrijkste uitvoeringstoetsen. De resultaten daarvan ontvangen wij en verwerken wij in een definitief concept-wetsvoorstel. En dat gaat ter advisering naar de Raad van State. Als het van de Raad van State terugkomt, dan kunnen we natuurlijk nog altijd kijken of we het nog op onderdelen moeten aanpassen vanwege de kritiek van de Raad van State. Maar de opmerkingen uit de uitvoeringstoetsen proberen we al op te nemen in het definitieve wetsvoorstel dat naar de Raad van State gaat.

Het is niet gebruikelijk dat ondertussen allerlei elementen naar buiten komen, ook omdat het geen definitieve voorstellen zijn. Dan kan er allemaal onrust ontstaan; sterker

nog, de afgelopen weken heeft er onrust geleefd over bijvoorbeeld de fiscale behandeling van lijfrentes. Dat heeft namelijk ooit in een consultatiedocument gestaan.

In het wetsvoorstel zelf wordt een apart hoofdstuk opgenomen, waarin wordt verantwoord wat er is gedaan met niet alleen maar de commentaren uit de consultatie, maar ook met de commentaren uit de uitvoeringstoetsen. Dat is dus heel erg transparant. Die uitvoeringstoetsen worden ook meegestuurd met het wetsvoorstel.

Mevrouw Palland vroeg daarbij ook of we niet weer een technische briefing kunnen houden als we weer een stap verder zijn, om zo een beetje het totaal te kunnen overzien, omdat het zo'n groot wetsvoorstel is. Dat kan ik mij wel voorstellen. Dit vind ik een terecht verzoek en dit willen wij altijd graag doen. Voor de zomer hebben we dit ook al gedaan, volgens mij, maar dit kunnen we echt pas doen als we een stap verder zijn en als we weten wat we kunnen toelichten. Maar alles komt bij indiening bij uw Kamer beschikbaar om te bekijken.

Mevrouw Palland (CDA):

Het klinkt heel goed dat de bereidheid voor zo'n technische briefing er uiteraard altijd is, zoals de minister zegt. Maar het gaat ons erom dat het niet op het laatste moment is, als het hele pakket er is. Er zitten ook tussenstappen bij. Ik zou er aandacht voor willen vragen dat wij daar de tijd voor hebben en er dus tussentijds over bijgepraat worden, zonder daarmee onrust te willen creëren. We hebben inderdaad een technische briefing gehad, ook omdat er een aantal nieuwe woordvoerders bij zitten, waaronder ikzelf. Maar die technische briefing moet dan zien op de uitvoeringsdilemma's die er misschien wel zijn.

Minister Koolmees:

Ja.

Mevrouw Palland (CDA):

Ik hoop dat we daar tijdig aandacht aan kunnen besteden. Daarin willen we meegenomen worden als Kamer en iets minder misschien in de algemene systematiek en de onderliggende doelstellingen. Die kennen we en die delen we. Maar het zit echt op die uitvoering.

Minister Koolmees:

Dat verzoek begrijp ik. We kunnen kijken of we dat in die technische briefing kunnen meenemen, als dat relevant is. Ik ben even uit mijn hoofd aan het nadenken of dat de grootste problemen zijn. De grootste problemen zitten 'm natuurlijk in de implementatiefase daarna, waardoor het vijf jaar moet duren. We gaan even zoeken of we aan het verzoek van mevrouw Palland tegemoet kunnen komen in de technische briefing.

De volgende vraag van mevrouw Palland ging over de implementatie van het platform. Het wordt een gezamenlijke implementatie van het platform dat moet bijdragen aan de transitie, maar ook ter ondersteuning dient van de sociale partners. Samen met de Stichting van de Arbeid, de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars werken we aan het informatieplatform. Dat komt voor decentrale par-

tijen beschikbaar. De transitiehandleidingen vanuit de Stichting van de Arbeid zijn echt handleidingen vanuit werkgevers en werknemers voor decentrale partijen, zoals cao-partijen, werkgevers en werknemers. Die handleidingen zijn een belangrijk onderdeel van dat platform. Het doel ervan is dat partijen door dit platform praktische ondersteuning krijgen bij het op tijd overgaan naar een nieuw contract en bij de implementatie naar het nieuwe stelsel. Gezien alle voorbereidingen die fondsen en sociale partners moeten treffen, gaat het platform de komende maanden live. Dat is ruimschoots op tijd voor de inwerkingtreding van de wet. Dat moet omdat het echt fundamentele stappen zijn. Je hebt de arbeidsvoorwaardelijke fase, maar ook de technische implementatie. De komende maanden gaan we daar dus mee aan de slag.

De derde vraag van mevrouw Palland betrof het transitieftk. Dat is een heel belangrijk onderdeel van de Wet toekomst pensioenen. Op basis van de afspraken die de fondsen decentraal maken aan de arbeidsvoorwaardelijke tafel over de overdracht naar het nieuwe stelsel, gaan zij voor een "invaardekkingsgraad". Een invaardekkingsgraad is een dekkingsgraad die nodig is om voor alle deelnemers op een evenwichtige manier te kunnen overstappen van het huidige stelsel naar het nieuwe stelsel. Een beetje technisch geformuleerd is het hoe je de aanspraken die in het huidige stelsel zitten, kunt omzetten in vermogens voor het nieuwe stelsel. Die invaardekkingsgraad verschilt per fonds. Een jong fonds heeft een andere invaardekkingsgraad nodig dan een fonds met heel veel oudere deelnemers. We zien in de praktijk dat de dekkingsgraad tussen de fondsen heel erg verschilt. Er zijn fondsen die net boven de 100 zitten en er zijn fondsen die bij wijze van spreken bijna de 200 aanraken. Ik ben niet bang dat dit een vrijbrief voor korten wordt. Sterker nog, de discussie is het afgelopen jaar steeds geweest hoe we kortingen voorkomen en ook hoe we onnodige kortingen voorkomen in de geest van het nieuwe pensioenakkoord. In de consultatiedocumenten heeft al gestaan dat we de komende jaren die ruimte willen geven, bijvoorbeeld door een ondergrens van 90% te hanteren, zodat fondsen enige ruimte hebben om op een verantwoorde manier over te gaan op het nieuwe stelsel zonder te hoeven korten.

Wel is het zo dat de fondsen aan hun deelnemers moeten uitleggen waarom ze een bepaalde invaardekkingsgraad nodig hebben om op een evenwichtige manier voor jong, middelbaar en oud te kunnen overstappen. Dat is een beetje de gedachte van het transitie-ftk. Maar het is geen vrijbrief om te korten! Ik denk eerder dat het in de praktijk andersom wordt gevoeld en gezien.

Tot slot ging de laatste vraag van mevrouw Palland over het nabestaandenpensioen. Onderzoeksbureau Kantar heeft op verzoek van SZW een kwalitatief onderzoek uitgevoerd over het nabestaandenpensioen en keuzes in het uitkeringsritme. Dat onderzoek heeft zich gericht op de vraag of het uniforme uitkeringsritme van het partnerpensioen aansluit bij de behoeften en wensen van de nabestaanden van wie de partner is overleden voor de pensioendatum. Het gaat echt om vóór de pensioendatum, want dat is weer anders dan na de pensioendatum. Onderzocht is of nabestaanden zelf een keuze zouden moeten krijgen om het uitkeringsritme te bepalen. Dat onderzoek is te vinden op de website van de rijksoverheid. Ik kan het natuurlijk naar uw Kamer toesturen als u dat wenst. Ik zie mevrouw Palland knikken, dus dat ga ik doen. Ik ga het naar uw Kamer toesturen. Uit het

rapport blijkt onder andere dat er door zowel adviseurs als nabestaanden meer keuzemogelijkheden voor het partnerpensioen gewenst zijn, onder een aantal voorwaarden. Die voorwaarden zijn: een goede begeleiding bij de keuze, voldoende tijd om een keuze te kunnen maken, en een uitkering die een levenslange component moet hebben, zodat die niet gefocust is op een paar jaar na het overlijden van de partner, maar langduriger is. Dat zijn een paar van de elementen uit het onderzoek. Ik zal dat de Kamer toesturen. Voor de mensen die daar niet op kunnen wachten: rijksoverheid.nl, Kantar.

Voorzitter, dat was het.

De voorzitter:
Hartelijk dank.

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:
Daarmee komen wij bij het volgende tweeminutendebat, dat gaat over arbeidsmigratie.